

Нюп

2020

6+

ISSN 0207 - 6543

«Нюр» журналны суратчысы

Имарадан соргъанымда, ол гинжиле ишлерге не заманда да суйгенин, андан уллу зауукълукъ тапханын да айтханды. Къыз кесини чыгъармачылыгында жаланда жумушакъ затланы хайырланады. Биз мында жастыкчыкълагъа жууукъ, ичлери жюнден неда башха жумушакъ затладан толгъан, тышлары бла уа мультфильмлени жигитлерине ушагъан жаныуарланы, адамчыкъланы керебиз. Ала Имараны фантазиясында туугъан гинжиледиле. Жарыкъ къызчыкъла, чычханчыкъла, гаккыда олтургъан эр киши, тепсеуге баргъанла, чыпчыкъ балала дагъыда башха гинжилени керебиз. Мени оюмуна кере, была гинжиле ойнагъан мультфильмлени жигитлерине жууукъдула. Аланы бу жангы арт-центрни залында хар бирини ич дунясына, тутхан магъанасына кере олтуртханларын, къабыргъалагъа такъгъанларын неда, энчи жерле жарашдырып, хар гинжиге тийишли жер табылгъанын белгилерге сюеме. Бирге олтуруп тургъан гинжилени сабийле бла тенглешдире, кез аллыбызгъа ала бла ойнай тургъан гитче къызчыкъланы

Аккъкъызланы Якъубну бла Сияраны къызлары Имара республикада белгили суратчыладан бириди. Аны энчи кёрмючлери суратлау искусстволаны музейинде, Къулийланы Къайсынны Чегем шахарда музей юйюнде, Дагъыстанда да болгъандыла. Аллай кёрмючледе ол кесини суратлау ишлери бла танышдыргъанды. Кёп болмай а «Мадина Саралъп» атлы арт-центре гинжи кёрмючю болгъанды. Ол суратчыны баш усталыгъын башхагъа алышханы туююдю, жаланда, ишине кенг къарап, усталыгъын ёсдюре баргъанын ачыкълагъан шартды.

келтиребиз. Къабыргъада тагъылгъанла уа аны иесини халын, жашаугъа кез къарамын ачыкълайдыла. Энчи подиумлада сюелген, олтургъан, уча тургъанча ишленген гинжиле уа, авторну усталыгъын туура этип, динамикалары, пластикалары бла сейирге къалдырадыла. Кёрмючню юсюнден ары келген художникледен оюмларын соргъанымда, ала бары да Имараны ишлерине бийик багъа бердиле.

Жыйырманчы ёмюрню аллына дери Къарачай-Малкъар гинжи театр да болгъанды. Алай эсе уа, бу искусстводан бизни ата-бабала да кенг туюул эдиле. Къол уста, белгили суратчы Болатланы Людмиланы айтханына уа тынгылап турлугъунг келе эди. Ол, кёрмюч ачылгъан залдан башлап, аны тийишли къурагъан тынч болмагъанын, алай Аккъкъызланы Имара ол сынаудан да айыпсыз къутулгъанын чертгенди.

Кесигиз билгенликден, энди Имара «Нюр» журналны да суратчысыды.

Аны суратлары кёп таулу сабийлени да бек къууандырадыла. Тутхан ишингден къууан, Имара дейбиз.

САРАККУЛАНЫ Асият

«Гинжи оюн»

Сабий кызчыкъла суйген оюнладан бири «Гинжи оюн» болганды. Гинжи бла кяуум-кяуум болуп ойнагандыла: төрт-беш сабий бир кяуум, дагы-да аллай бир да башха кяуум болуп: «Ким ариу юй ишлер, ким гинжисин ариу кийиндир!» – деп, эришип ойнайдыла.

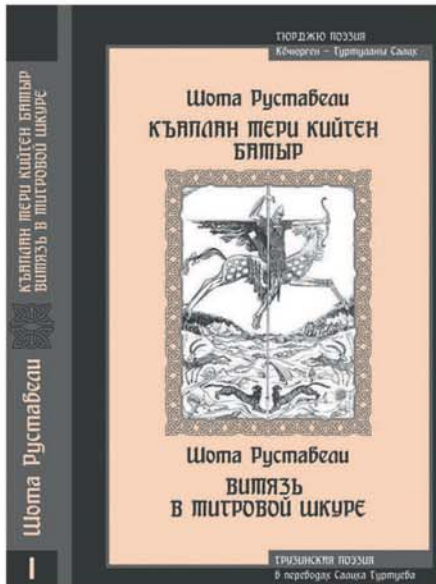
Сора ташдан юй ишлейдиле, агъачдан саладыла. Ызы бла гинжини мюйюшге сюеп, аллын къаланкъа бла жабып, аны келин этедиле. Келинге уа ариу ашла, шербетле, хычинле саладыла да, гинжини атындан кызчыкъладан бири келинча селешеди, кесин адетдеча жюрютюрге юрешеди.

Гинжини уа былай ишлеп болгандыла. Бичакъ бла чыбыкъчыкъны эки кыйырын тенг кеседиле. Сора баш жаны боллукъ кыйырына акъ, кёк, сары, кызыл, къаралдым халыланы кезиу-кезиу, төрт-юл чулгъап чыкъгандыла. Чулгъагъанда, кёзлери, бети, ауuzu да билинирча чулгъагандыла. Ызы бла быстыр журунну башына кысхандыла, чыбыкъчыкъдан билекле салгандыла. Анга кийим кийдиргенден сора, аны хазыргъа санагандыла. Гинжиге ат да атагандыла.

Сора кызчыкъла бир бирлери бла ким ариу стол, ундурукъ къурар деп эришгендиле. Аны ючюн эки кяуумдан да ариулукъгъа багъа берген эки кызчыкъны айыргандыла. Ала къурашдырылгъан «отоулагъа», жасалгъан гинжилеге, хазырланган «ашлагъа» багъа бичгендиле. Оюн андан ары бардырылганды.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат

Малкъар тилге ГУРТУЛАНЫ САЛИХ кёчюргенди
IV

**ТИНАТИН АВТАНДИЛНИ КЪАПЛАҢ ТЕРИ КИЙГЕН БАТЫРНЫ
ИЗЛЕРГЕ ЖИБЕРЕДИ**

Автандил кеси жангызлай отоуда олтура эди,
Къыл къобузну макъамына тумаланып тура эди.
Ол да алай тургъанлайын, Тинатинден адам келди:
«Ай суратха ушагъан къыз сени чакъырады», – деди.

Автандил ёз дуниясында бек кюсеген сёзюн эшитди, –
Кёрюрге термилип тургъан гюлюне тюберге тюшдю.
Эрлай секирип турду да, эски кийимлерин тешди.
Ол аяулу кийимлерин кийгинчи да тездю кючден.

Къылыч Автандил келеди, – уллуду къарыуу-кючю, –
Анча кёз жашын тёкдюрген хур къызгъа бир тюбер ючюн;

Къызны тейри жарыгъында ай мутхуз болады кече,
Алай, аны да бир къайгъы кюйдюрюп барады ичин.

Аны ёшюн орамына хаух атылып къундуз тери,
Инбашларына тёгюлюп акъ гыранча тюйгенлери.
Кюн таякъча, жюрегинге жете узун кирпиклери.
Табанларын сылайдыла билеклеча эшмелери.

Ма алай олтурады ол, – кюню тюйюл Тинатинни,
«Кел, олтур», – деп, ол къатына чакъырады Автандилни.
Шапа келтирип салады къолайлы тужур шинтикни.
Тансыкълап къарайды къызгъа Автандил, тутула тили.

Къыз айтады Автандилге: «Бир сёзюм бар эди санга,
Чыгъарлыкъ да тюйюл эдим ол сёзюмю бир инсаннга,
Алай сени уа чакъырдым, – сейир этемисе анга?
Мени мудахлыгъымы иш эслеймисе, айтчы манга?»

Автандил айтады къызгъа: «Да, къайдан эслейим да мен?
Ай бла Кюн тюбегенде, Ай жол ташлаучуду кенгден,
Иш былай барлыкъ болса уа, къоркъама кеси кесимден.
Не жарсыуунг бар эсе да, букъдурма да, айт да къой сен».

Къыз сагъыш эте кетди да, айтды Автандилге барын:
«Мен санга бир кёрюннючю, бетинге къонмайды жарыкъ.
Сени сейир да этдирип мени айтырыкъ хапарым.
Да, алгъа айтайым санга жюрегими жарсыуларын:

Ростеван бла сен бирде уугъа жайылгъан эдигиз,
Жилъай тургъан бир жигитни юсюне болгъан эдигиз,
Жарсыуундан жукъ да сормай чабып, уялгъан эдигиз;
Ол хапарны айтып, мени сиз бек къыйнагъан эдигиз;

Манга суймеклигинг сени орналыпды жюрегинге,
Сен жукъ айталмагъанлыкъгъа, эслеп турама эрттеден,
Сен ёмюрлюк жесиримсе, чыкъмазса ол жесирликден,
Букъдураллыкъ да тюйюлсе ол суймеклигинги менден.

Биринчиден – бизде жокъду бир адам да санга жетген,
Экинчиден – межнунумса, ол да кетмесин эсингден.

Алайды да, жумушуму этерге борчлуса ма сен:
Ол жигитни тап сен манга, – олду тилеригим сенден.

Алай этсенг, суймеклигинг бютюн юйрер жүрегимде,
Мени разы эт, табу сен, тап ол жинни жер юсюнде.
Къайтып келсенг, – жастыгыбыз бир боллукъду элибизде,
Мени кюнюмсе – аллынга чыгъарма сен келген кюнде.

Юч жылны кезюнде изле ол излерик адамынгы,
Ол адамы тапханынглай, къууанч хапар келтир манга,
Тапмасанг, жин болур эди дерме да къоярма анга,
Аз да тюрленмей тюберме, жүрегими сакълап санга.

Керти да эр киши кибик, сезюнге кертичи болсанг, –
Къаргъанып айтайым санга: мен башха биреуге барсам,
Жаннет мени харам этип, жанымы жакханиз алсын,
Суймеклигинг урсун мени, жүрегими къаманг жарсын».

Жигит Автандил айтады: «Дунияны жарытхан кюнюм!
Не жууап берликме санга? Кёкге тенг болгъанды келюм!
Жашаугъа къутулдум энди, турсун алай энди ёлюм,
Сен айтханны мен этерме, – эр сёзюдю мени сёзюм.

Аллах сени бу дунягъа бир саугъа этип бергенди,
Андан бери Ай да санга бой салгъанды, женгдиргенди.
Сени этген игилигинг манга артыкъ кёрюннгенди,
Сени жарыгынг тийгенди – гюлюм хууерилмез энди».

Сез бердиле бир бирине: жазны – жаз бир бек кюсейди.
Ушакъ чайпалмай саркъады, бузмаз элия тийсе да.
Бир бирге термилгенлерин унутдула экиси да:
Алай жарыкъдыла ала, – тенг болмазча Кюн кеси да.

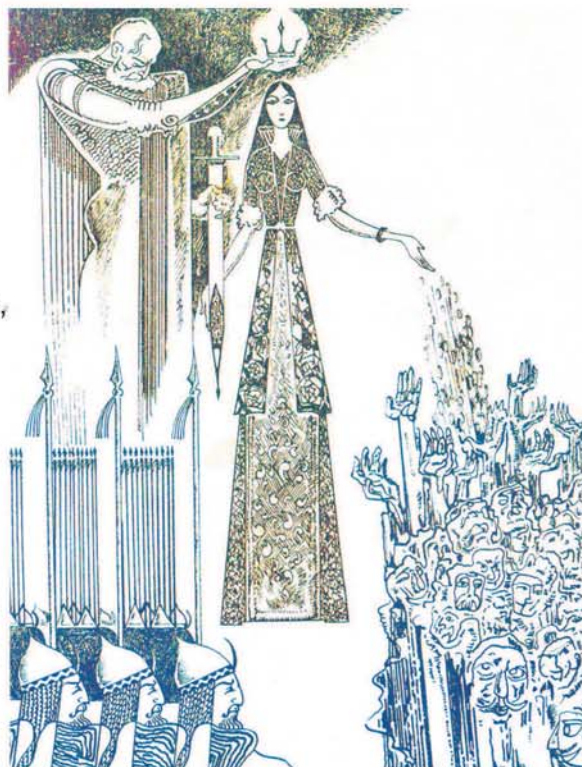
Жууукъ олтурдула бирге, чакъды ушакъны тереги.
Кезлери жулдуз болдула, хар жүрек табып керегин,
«Сени бир кёрген, – дейди жаш, – болуп къалады керекли,
Сени отунгда кюйгенди мени да жарлы жүрегим».

Ол къыздан айырылгъаны ажалы кибик кёрюне,
Артына-артына къарай, жолда абына-сюрюне,
Кез жашлары бетин талай, жаш къайтып келди юйюне,
Суйген къызын кёргени уа асыу болады келюне.

Айтады кеси кесине: «Кез жарыгым, мени жауум
Тюбемесин быллай ишге; буйругъунга жокъду дауум,
Сени кёрмей юч жыл турсам, буууп къояр тансыкъ ауу,
Аллай бир къалай тезейим, — кезге кёрюнмез жашауум».

Къашы-башы ачылмайды, тал чыбыкъча тюгенеди,
Ундурукъда бауурланып, жүрексинип тегюледи.
Тюз да къалкъый баргъанынлай, суйген къызы кёрюнеди;
Секирип туруп къараса, — умутундан тюнгюледи.

Жюрегин мыдых этеди суймекликни уллу оту,
Сау кече кез жашын текдю, — сууланып къалгъанды отоу;

Танг эрттен а кийинди ол, кѳурады да хора атын,
Кѳалагѳа келеди жигит, халкѳны кесине кѳаратып.

Ростеваннга жумушчуну ийип, айтдырады андан:
«О, патчахым, фикирими айтдырама бу адамдан;
Сени кѳылычынг кѳплеге бой салдырды бу дуняда;
Энди битеу жер бой салсын деп келгенме санга андан.

Жортуулгѳа чыгѳайым да, бир айланайым чеклеге,
Энди патчах Тинатинди деп, хапар берип элlege,
Шуѳхланы кѳуандыра, тиш санатайым серлеге.
Атынгы таба туурма, – алышмам сени биреуге».

Ол хапарын дурус кѳрюп, патчах айтдырады анга:
«Сен Арсланса, жигитлик тийишлиди Арсланнга.
Сени огѳурлу муратынг махтау бѳрк кийдирип санга.
Бек тансыкѳ боллукѳма, ишинг созулса узакѳ заманнга».

Автандил кирип баш урду. Ростеван да турду ѳрге.
«О, патчахым, нек кѳалгѳанса мени былай кѳтюрюрге,
Аллах онг берип, энтта да тѳшсе уа сени кѳрюрге,
Кѳарангы кечем да жарыр, насыбым учар да кѳкге».

Патчах ийнакѳлады жашны, сабийинча, уппа этди.
Бююн ма ол экисине бир киши да жетмей эди.
Автандил саламлашды да, мудахсынып, чыгѳып кетди.
Халал кѳллю Ростеван да кѳарап кѳалды анга кенгден.

Ол кѳылыч кирик Автандил жолгѳа атланады эркин.
Жолун арыта барады жыйырма кече бла кюн.
Келбетли, кесгинли адам, – анга эс бурурча хар ким.
Тюнюнде да, тѳшюнде да биргесине уа – Тинатин.

Кѳырал чекге жетгенинде, кѳанат битди адамлагѳа,
Жарыкѳ болдула, болгѳанны алдыра чий алтынлагѳа.
Ол а кѳп мычымай кетди, – жумушу элтеди алгѳа.
Жарыкѳлыгѳы, жигитлиги айтылады бар халкѳлагѳа.

Хоншу халкѳла сейир этген кѳаласына келе келип,
Ол атын кѳантарады да, тап салады хар керегин.
Юч кюн тура турду мында, уугѳа жюрюй тийрелеге,
Сора Шермадин жууугѳун чакѳырды ушакѳ нѳгерге.
Ачыкѳ айтды Шермадиннге: «Айып да этерсе, алай
Айтмай болалмайма санга: сен тенгим болуп тургѳанлай,
Сенден букѳдуруп тургѳанма, мени уа сѳймеклик талай,
Энди уа кѳыз ышандырып, андан жарыкѳма мен былай.

Мен Тинатинни сѳеме, жол жюрютюр ол сѳймеклик,
Кѳз жашымы кѳп тѳкгенме, андан кѳайда кенг сѳелип.
Мен санга айтмай тургѳанма, сенден а тапханма тенглик,
Энди кѳыз белги бергенди, – кѳлюм болгѳанды тау тенгли.

«Атам бла сен ол ууда кѳрген жигит, не да этип,
Ким болгѳанын билип кел, – деп, буйрукѳ бергенди Тинатин, –
Андан сора мен сениме, жашарса, кѳйюнге элтип», –
Ол сѳзлери балхам болуп, жюрегиме кѳанат битди.

Биз патчахны кьолундабыз, борчлубуз кьуллукъ этерге,
Биз эр кишилебиз, сёзге табылмай жарамаз эрге.
Ол – биринг, экинчиден а – манга ол белгисин берген
Сёз бергенди, мен кьайтханлай, бизге келиннге келирге.
Тюзюн айтсакъ, журтубузда зкибизбиз керти тенгле,
Аны ючюн сёлешеме санга, быллай бир зат тилеп;
Аскерни санга кьояма, сен аскер башчыгъа тергел,
Аскерни тап жюрюталсанг, жашла да хурмет этерле.
Аскерлеге башчылыкъ эт, кьыралыбызны да сакъла,
Къалагъа адамла ийип, бир-бирледе хапар жокъла.
Мени ючюн кьагъыт жаза, ие да тур саугъачыкъла,
Къайда да баям иш болур мени кетгеним узакъгъа.
Къазауатда да, ууда да сен манга ушаргъа кюреш,
Санга мен бек ышанама, жанымдан этеме юлюш.
Къайтырма мен, Аллах манга жазгъан болса насып юлюш,
Мен кьайтмай иш кьалгъан болсам, анда кесин кёргюзтюр иш.
Ма ол заманда айтырса патчахха сен жарсыуунгу,
Ёлгенди де, сен а кьойма не ашынгы, не сууунгу.
Тюбегенди, дерсе анга, жигитибиз жазыууна.
Байлыгъымы юлеширсе Аллахны жарлы ахлусуна.
Ма анда сен манга бютюн кертичи бол, тенглик да эт,
Мени атымы унутмай, жашауунгда биргенге элт.
Асырарса, хар затны да этип, сурагъанча адет.
Тенгимча, бир иги жилияп, кьабырымдан сен алай кет».
Ол сёзлени эшитгенде, Шермадин да армау болду,
Сытылып-сытылып чыгъа, бети кёз жашладан толду:
«Сенсиз, – деди, – кьууаныргъа келлик да тьююдю кьолдан.
Сен жигитсе, мен билеме, – тыймайма сени мен жолдан.
Бош айтханса кесинг ючюн мени мында кьояргъа сен,
Хар ишде санга ушаргъа кьолумдан да кьайдан келсин.
Мен бу дуниядан кьорайым, кесинги ийгенден эсе,
Бек ыразы этериксе, мени сен биргенге элтсенг».
Анда айтды жигит былай: «Тенгим, сен манга тынгыла:
Межнун тюзде жюрюучюдю дайым да кеси жангызлай.
Инжи бюртюк тынч табылмаз, сен аны толу ангыла.
Сёзюне табылгъанны уа киши ёталмаз аллына.
Тасхамы кимге ачаргъа боллукъ эдим сенден сора?
Аскерни кимге кьояргъа боллукъ эдим да, сен тура?
Чеклерибизни бегит сен, хар затха да сакъ бол, кьара...
Къадар болса, сау кьайтырма, ахшы муратыбыз – туура.
Ажал ызынгдан болса уа, сен жангыз да бол, жюз да бол,
Башха тьююдю, – жояды, гунч этип да кьояды ол.
Жилияу-сыйыт да этерсиз, бир жерде болуп кьалсам оу,
Осуят кьагъыт кьоярма, аскер санга салырча бой».

Баргъаны боллукъду.

Абдуллах БЕГИЙ УЛУ

ТАНГ БЛА ТЕНГ ТУРГЪАН ЖЫРЧЫКЪ

Жаз тангнга шош къошула,
жукъуму кюн эритди ...
Аппа, амма, къоншула
Уяннгандыла эртте.

Шукур эте, къууана –
Жаз кюннге, сериуюннге,
ийнеклерин къууалай
турадыла сюрюуге.
Жолгъа атлана кими,
кими арбазда жубана,
кюн таякълары кибик,
киредиле жырыма.

Къычырады чегетде кукук.
Манга бир иги!
Сютден толу челекни
Анам юйге кийирди.

Геллям сыргъан чарыкъла
Желден къаты чабарла.
Мен да, аланы кийип,
чыбыкъ атыма минип,
чыбыкъ атыма минип,
бузоуну суу бойнуна
терк сюрюп келгеними
жаратды къоншу ынна.

– Ай, сен иги жаш! – деди
эртте тургъаным ючюн,
анам айтхан жумушну
эте тургъаным ючюн!

Аппам – танг бла бирге,
мен – аппам бла бирге,
жырчыгъым – мени бла
туруп, баугъа къарадыкъ –
бау ичи бир къарангы!..

Арбаз а – кюнден толу,
сютден а толу – челек.
Энди уллу жаш болдум
мен,
саналмай гитчеге:
отха отун келтирдим,
челек суу да кётюрдюм,
махтады аппам да бек:
«Ай, сен иги жашым!» – деп.

ЁЛМЕЗЛАНЫ Мурадин

ОНТЁРТЮНЧЮ ИНГИР

ТАМБЛА БЛА БЮГЮН

Бир жауун ингирде маймул бла макъа терек туюнде сууукъдан къалтырай болгъандыла.

– Къах-къух! – деп жётел этгенди маймул.

– Гъур-гъур-гъур! – деп гъурулдагъанды макъа.

– Жаууннга жибип, сууукъгъа чыдап къачаннга дери турлукъбуз, кел, гыты ишлейик, – дегенди маймул.

– Ишлейик! – деп къууаннганды макъа. – Жаууннга, сууукъгъа тэзгенибиз боллукъду. Гытыны неден ишлерикбиз ансы?

– Терек аудурайыкъ да, чыбыкъларындан тегерек чалман эшейик, къабугъун а башына жабарбыз, – дегенди маймул.

– Гъур-гъур-гъур! – деп къууаннганды макъа. Ишлеб' а къачан башлайбыз?!

– Бюгюн окъуна башларек, жауун къоймаз ансы.

– Сора тамбла ишлербиз, – дегенди макъа.

– Хау, энди уа жатып жукълайыкъ, – деп, маймул терекге ёрлеп кетгенди.

Эрттенликде уянып къарасала – кюн жайылып, чыпчыкъла ариу жырлай, тюрлю-тюрлю гёбелекле гюлле башында уча, бир алапат.

Маймул терекден эннгенди да:

– Макъа шуѐхум, къалайса? – деп соргъанды.

– О, алапат! – дегенди макъа.

– Эй, шуѐхум, гыты ишлеп башлармек? – дегенди маймул.

– Бу ариу кюн не гыты хапарды! Тамбла этербиз! – дегенди макъа.

– Хау, тамбла да кюндю, – дегенди маймул да.

Ала, кюннге къууана, ингирге дери ойнагъандыла.

Ингирде уа жаууп башлагъанды.

Экинчи кюн биягъы маймул бла макъа, терек тюбюнде суукъдан къалтырай болгъандыла.

– Къах-къух! – деп жѐтел этгенди маймул.

– Гъур-гъур-гъур! – деп гъурулдагъанды макъа.

– Жаууннга жибип, суукъгъа чыдап къачаннга дери турлукъбуз, кел, гыты ишлейик, – дегенди маймул биягъы.

– Ишлейик! – деп къууанганды макъа да.

Кюн узуну жауун жаууп тургъанды да, была суукъдан къабыша жатхандыла.

Алай уяннганларында, кюн агъачны жылытып тура эди. Маймул терек башында кюннге къыза, макъа уа терек тюбюнде жылына, гыты ишлер къайгъылары жокъ эди.

Маймул, тюнене этген оноулары эсине тюшгенди да:

– Гыты ишлермек? – дегенди макъагъа.

– Быллай ариу кюнню иште къалай оздурайыкъ? Тамла ишлербиз, гъур-гъур-гъур, – дегенди.

Кюн сайын болжал эте, маймул бла макъа бюгюн да юйсюздюле. Бюгюн да жауун тюбюнде суукъдан гыт-гыт эте турадыла.

МАММЕЛАНЫ Ибрагим

ЭЛ БЕР

Кёп киритли акъ кюбюрчек,
Аны ачалмаз эринчек.
Сен а аны ачхычын тап.
Сора бирин ач, бирин жап.

Аллай бир кёпдю хазнасы,
Жетмез патчахны казнасы.
Ала турсанг да – азаймаз,
Юлюшкюз кишини кьоймаз.

Сен аны бла шуёх бол,
Ол ачады хар затха жол.
Не затды? Сагъыш этип кёр,
Билмесенг а – «Нюрге» эл бер.

ГУЛИЯПАНЫ Мажит

Кимнидиле какачыкъла?

Ирикден жолоучу келе,
Эки кёзчюк аны кёре,
Эки къашчыкъ кётюрюле,
Эки эринчик да кюле...

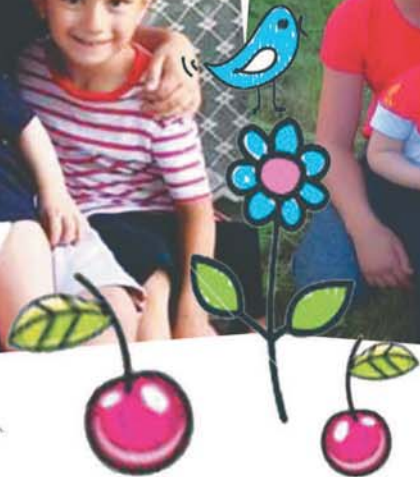

Чабы этип кокачыкъла,
Жукъ да киймей, какачыкъла,
Чабышып, жолгъа чыкъдыла.
Ала къайры ашыкъдыла?

Алагъа тюбеп арбазда,
Гузаба болдула къазла:
– Кимнидиле какачыкъла?
Къайрыдыла эрттен чыкъда?!

– Хаф! – деди къазлагъа гутча,
– Неле дейсиз, жюзе, уча?
Танымайсыз иегизни.
Ой, не уа, огъесе сизни!

Жанчыкъныдыла какала.
Бек ашыгъадыла ала,
Аппаны аллына чаба,
Кюмюш чыкъны да чакъдыра!

КИШТИК БЛА ЭШЕК

Отундан келген эшек, жюгю тюрюлгенден сора, керилип, белин тюзетди да, арбазда кертме терекни аумасында, ырахат жатып, кьалкьыу эте тургъан Киштикни кьатына барды.

– Къаядан кетип ёлген атамы жаны бла кьаргъанып айтама, Гырнау, бу дуняда сенден насыплы жокьду, – деди Эшек.

– Къалайлыкь бла? – деп сорду Киштик.

– Ишлегенинг да болмай, суйсенг -жатаса, суйсенг-тураса. Юйде татлы кьабынладан да сен кьабаса. Иебизни тобугьуна минип эркеленесе. Аны жау жугьу эринлерин ийисгеп, бетинги аны бетине ышыйса, жумушакь тешекде кьалкьыйса. Мен а, кёзюм кьарангы этип, кюнню узуну юйге отун ташыйма, бичен келтиреме.

Алай болуп тургъанлай да, иебизден «акьылсыз...» деген болмаса, бир ариу сёзюн эшитмей барама. Къаядан кетип ёлген атамы жаны бла ант этип айтама, – бу дуняда тюзлюк жокьду, – деп ахтынды Эшек.

– Хар ким кьуллугьуна кёре жашайды, – деди Киштик, аягьы бла бетин сылай.

– Хы, сора сени аллай бир не кьуллугьунг барды?

– Мен чычхан тутама.

– Иха-Иха-Иха!.. – деп, эшек киндиксиз болуп кюлдю. – Аны да кьуллукьгьаамы санайса? Иебиз мени сенича тынч жашаргьа кьойсун ансы, битеу бу журтда болгъан чычханланы тутуп аллына келтирейим!

– Туталлыкь туююлсе... Бирин да туталлыкь туююлсе!

– Къаядан кетип ёлген атамы жаны ючюн, жер юсюнде жангыз бирин кьоймай тутайым!

– Тутчу сора... Ма алайда отунла туююне кирип баргъан чычханлы кёремисе?..

– Кёрдюм! – деп, Эшек отун кьалау-ну юсюне секирди. Отун кьалау «гурр» деп оюлду. Эшек да отунла бла бирге жерге жыгьылды да, аягьын ачитды. Киштик «мяу, мяу, мяу...» дей, чегилери туююле кюлдю. Юйню иеси уа: «Уй, акьылсыз Гыррайт!» – деп, эшекни кьуйрукь башына таякьны жетдирди.

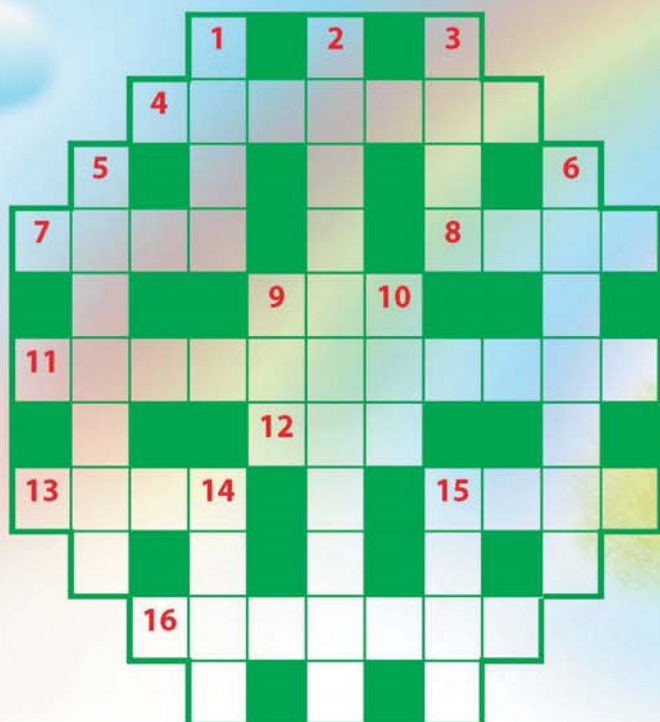
* * *

Бу тамсилде магьана: хар ким эталгъан ишин этсин.

ТОКУМАЛАНЫ Жагьафар

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 4. Жумушха кимни жиберип, кимни ызындан барыучудула? 7. Ичинде жугъу жокъ. 8. Жуукъ туююл. 9. Анагъа да айтырла, юс кийимге да айтырла. 11. Къайсы заман. 12. Къоланнга да айтылыр, арлакъдагъын да кёргюзтюр. 13. Жумушакъ туююл. 15. Иги, ахшы. 16. Къаланы ала къаларла.

ЁРЕСИНЕ: 1. Адам да этер, жаун да этер. 2. Кичибалыкъда жашайды. 3. Къартны, бурнун сюртюп, анга тутарла. 5. Къаты туююл. 6. Бурун уучуну жанында сирнек орнуна неси бола эди? (Толу жауап эт). 9. Тамата къарындашха айтадыла алай. 10. Кесинг алай болгъунчу, атаны къыйматын билмезсе. 14. Кязимни «ариу айбаш жугъутуру» отлагъан жер. 15. Ийнени ызындан барыр.

«Нюрню» 7-чи (2020) санында басмаланган СЁЗБЕРНИ ЖАУАБЫ

ЭНИНЕ: 1. Къарт. 4. Жерк. 6. Жаныуар. 7. Уюкъ. 9. Эки. 10. Алаша. 12. Аламат. 13. Гырныу. 15. Ауазы. 16. Токъ. 17. Кюч. 19. Саламат. 21. Къурт (сёзберде «20» деп терс кетгенди), 22. Уста (сёзберде – («21»).

ЁРЕСИНЕ: 1. Къозу. 2. Таж. 3. Акъырап. 4. Жыр. 5. Кичи. 8. Къагъанакъ. 9. Эринчек. 10. Ауана. 11. Ахыры. 14. Магъана. 16. Таякъ. 18. Чана. 19. Сют. 20. Тау (сёзберде белгиленмей къалгъанды)*

Сёзберни БЕГИЙПАНЫ А. жарашдыргъанды.

*Ычхыннган халат ючюн окъуучудан кечгинлик тилейбиз.

*Ежемесячный
литературно-художественный
журнал для детей*

«НЮР» («Свет») № 8–2020 г.

Выходит
с января 1982 года
На балкарском языке

Учредитель:
Государственное
казённое учреждение
Кабардино-Балкарской
Республики «КБР–Медиа»

И.о. главного редактора
А. А. САБАНЧИЕВА

Редколлегия:

**Л. АХАЕВА
А. БЕГНОВ
М. БЕШПАНОВ
Т. БИТТИРОВА
Ж. ГУЗЕЕВ
А. МИШАЕВА
М. ОЛЬМЕЗОВ**

Оформление
И. АККИЗОВОЙ
Компьютерный набор и вёрстка
А. МИЗНЕВОЙ

Журнал зарегистрирован
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий

и массовых коммуникаций по
Кабардино-Балкарской Республике
Пер. ПИ № ТУ07-00124 от
11.01.2018 г.

Сдано в набор 20.07.2020
Подписано в печать 05.08.2020
г. Выход в свет 25.08.2020 г.
Формат 60x90 1/8
Бумага мелованная
Гарнитура литературная
Уч.-изд. л. 2,7
Тираж 800 экз.
Заказ № 1612
Индекс П5895

Стоимость одного номера
по подписке через ФГУП
«Почта Россия» – 15,19 руб.;
за 6 месяцев – 91,14 руб.

Адрес редакции: 360017,
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
Тел.: 42-37-27; 42-14-19.
aripa.sabanchieva@mail.ru

Адрес издателя: 360017
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
ГКУ «КБР–Медиа».
Дом печати.

Отпечатано в ООО «Издательство
«Южный регион», 357600,
Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5а

Отпечатано в полном
соответствии с качеством
предоставленного электронного
оригинал-макета.